

Св. Ефрем Сирин върху думите:
Всичко е суета и крушение на духа
(Екл. 1:14 - слав.)

Пророкът призовава и казва: *Човек е като дъх; дните му - като преклонна сянка* и животът му изчезва от земята (Пс. 143:4). *Синове човешки, докога ще обичате суета и ще търсите лъжа* (Пс. 4:3)? Бързо преминава тоя свят, неговите грижи, богатство, придобивки преминават като дим. *Защото е преходен обрзът на тоя свят*, както ни дава да разберем апостолът (1 Кор. 7:31). Времена след времена бързат да преминат, род след род си отива и изчезва. Години, дни и месеци зоват: *светът прехожда*. Който встъпва в този свят, той е вече на път да го остави; и който е още в майчина утроба, той вече се приближава към гроба, за да се засели там. Който излиза из майчината си утроба и вижда светлина, вече върви към мястото на смъртта. Един идва да се засели в света, а друг вече си отива оттам. Един събира и трупа богатство, друг го оставя и напуска живота. Виж как богатството се преселва от дом в дом, и бедността също ходи от едно жилище в друго.

Суета на суетите - всичко е суета, както е написано (Екл. 1:2). Светът е подобен на колело, от което се свиват времената и годините. И бедствията му са като пара, и благата му са нищо; неговите бедствия не са истински бедствия, и благата му не са истински блага. Щастието мигновено се превръща в скръб. Едва дошла радостта и

вече я няма, а на нейно място е скръбта. Който днес се весели, на сутринта плаче и нарежда. Младоженецът е изпълнен с радост на сватбеното тържество и се възхищава от младостта на своята съпруга, изведнъж ги постига смърт, разделя ги един от друг и последвалата скръб е по-голяма от предишната радост. Друг блести с облеклото си, украсен е великолепно, но украсата му преминава като сън и ковчегът го покрива с паяжини. Друг строи висок дворец, ходи величаво по просторни балкони, изведнъж настъпва краят на живота му, той лежи прострян на ложе, свързан в ръцете и нозете, затворили са се устата му и не могат да промълвят ни дума, очите са се покрили с мрак. Изнасят го от дома, не дават да прекара и ден в красивите палати, колкото се може по-бързо го отнасят в гроба, където ще бъде неговото жилище. Целият негов живот е бил суета и гонене на вятър. Като сън са преминали дните му и вече го няма. Друг стои на високо стъпало на властта, изпълнен с високомерие, притеснява и гнети другите, пълни дома си с несправедно богатство, но настъпва краят на живота му и той пада в праха. Цялото му богатство е суета и гонене на вятър.

Светът е подобен на нощ и всички негови събития са сънни мечти, но душата затъва в тях и е въвлечена в измама от призраци. Както съновидението измамва през нощта, така и светът измамва със своите обещания. Както сънят прелъстява душата с призраци и видения, така светът прелъстява със своите удоволствия и блага. Измамен е нощният сън, той те обогатява с намерени съкровища, прави те владетел, дава ти високи чинове, облича те в пищни одежди, превъзнася те о гордост и в мечтателни призраци представя как

хората идват при теб, за да те почетат. Но нощта преминава, сънят се разсейва и изчезва: ти отново си буден и всички видения, които са се представяли в съня, се превръщат в чиста лъжа. Така и светът измамва със своите блага и богатства, те преминават като нощно съновидение и се превръщат в нищо.

Тялото заспива в смъртта, а душата се пробужда, припомня си своите съновидения в този свят, изчервява се и се срамува поради тях. Изпада в ужас от внезапното изумление, сгърчва се и трепери, когато тайното се разкрива. Тя става подобна на човек, пробудил се от сън, съкрушава се от напразна скръб, че времето ѝ е протекло като сънна мечта, измъчва се при вида на злите ѝ дела, които отвсякъде я обкръжават. Всички нейни скверноти са като дълбока тъмнина пред нея и тя не знае къде да избяга, къде да се скрие, понеже злите ѝ дела стоят пред нея. Тогава към душата пристъпва лукавият и започва своите изтезания. Изисква от нея да си представи ясно съновиденията на този свят. Изисква от нея богатството, което я е лишило от нейната слава, изправя я оголена, издевателства и я оскърбява. Изисква от нея онова ненавистно нечестие, което я низвергва в геената, изисква ония разхищения, които я хвърлят в тъмнината, изисква от нея оная завист, оная измама, които я карат да скърца със зъби, изисква от нея онзи гняв, оная вражда, които ѝ готвят мъчение. Довежда пред нея и прави явни всички гнусни дела, не оставя скрито нито едно престъпление, което да не представи пред нея. Такива са горчивите представи, на които лукавият принуждава душата, стойки пред нея. Понеже

душата се е прелъстявала от сънни мечти, тези мечти стават за нея мъчение.

Нека не забравяме, че светът преминава, да не се прелъстяваме от неговите удоволствия, да не обикваме неговата измамност, понеже светът преминава като нощно съновидение.

Текат и отлитат дните, бягат и не спират часовете, в стремителното течение на времето светът приближава към своя край. Нито един ден не позволява на друг да върви заедно с него и нито един час не чака друг, за да летят заедно. Както е невъзможно да се удържи водата и да се спре с пръсти, така не ще остане неподвижен животът на родения от жена. Претеглен и премерен е животът на всеки, който идва на света, той няма начин, нито възможност да престъпи назначения предел. Бог е поставил мярка за живота на човека и дните разделят на части тази определена мярка. Всеки ден, незабелязано за теб самия, взема своята част от твоя живот, всеки час със своята частица неудържимо бяга по своя път. Дните разоряват твоя живот, часовете подкопават неговото здание и ти бързаш към своя край, понеже си пара. Дните и часовете те ограбват и разхищават като крадци и хищници, а нишката на твоя живот постепенно се скъсява. Дните погребват живота ти, часовете го поставят в гроба, заедно с дните и часовете твоят живот изчезва от земята. Животът, който днес живееш, си отива и отлита с края на същия ден, понеже всеки ден взема своята част от него и си отива с нея. Всеки ден предава на погребение своята част, всеки час полага в гроб своя дял и те си отиват в бързия полет на времето, изчезват и се превръщат в

нищо. Дните изискват и вземат своето, часовете също отнемат своето и те принуждават към това, за да се изчерпи мярката на твоя живот и по-скоро да настъпи краят. Бог е поставил и измерил твоя живот на земята и всеки изминал ден взема от него своя дял, докато не се изчерпи докрай. Колкото бързо преминават дните, толкова бързо преминава и отлита животът. Ако слънцето спре на небето и луната бъде задържана в своя бяг, то може да спре и времето, определено за твоя живот, и да престане да се стреми към своя край.

Изпитай чрез сянката, че ти говоря истина, сянката ще те увери в справедливостта на думите ми. Животът ти преминава така, както и сянката не стои на мястото си. Отбележи определена граница, застани неподвижно и наблюдавай сянката на своето тяло. Както тя се движи и не се спира на отбелязаната граница, така и твоят живот преминава и бърза към края си. От сутрин до вечер сянката обгръща твоето тяло, от майчината утроба до гроба се простира течението на твоя живот. Една педя е мярката на твоя живот, той не се простира по-далече; пръстите ти показват петте степени на тази мярка. Твоята педя започва с малкия пръст и завършва с палеца. Така младенчеството е начало на твоя живот, а краят му е старостта. С малкия пръст - първата възраст на младенчеството започва твоят живот, след това върви до втория пръст - неразумното детство, след него човек застава по средата - в горделивата и надменна младост, след нея следва четвъртата възраст на съвършен мъж, после мярата започва да намалява и идва последната степен - старостта: това е големият пръст, палецът - краят на живота. Ето твоята мярка, ако ти е определено да я

завършиш напълно, но често става тъй, че смъртта идва и не позволява да я доживеем докрай, понеже Творецът по Своята воля съкращава педята на твоя живот, за да пресече злото и то да не продължава заедно с живота ти. И така, ръката показва мярката на човешкия живот, пръстите са образ на петте степени, през които минава човекът.

Внимавай за кой пръст се държиш сега, на коя степен стоиш, понеже не знаеш при кой пръст внезапно ще те постигне краят. *Денят Господен ще дойде тъй, както крадец нощя* (1 Сол. 5:2) и ще те вземе незабелязано. Прекарвай живота си в мир, запасявай се с добри дела, за да се съедини животът ти с Бога, и ти, в края на живота си, да го намериш отново, ако тук живееш добродетелно. А ако живееш нечестиво, то животът ти преминава и вече е изгубен, ще го търсиш и не ще го намериш. Ако водата се е изляла на земята, не е възможно да пиеш от нея, но ако е налята в съд, ще се запази за твое питие. Не прекарвай живота си в гняв и ненавист, не го пилей за грабеж и обиди, понеже не ще го намериш. Не уподобявай живота си на гнила вода с нечистота и кражба, понеже земята ще го погълне и окото ти не ще го види вече. Не в завист и коварство, не в гняв и вражда, с една дума: не прекарвай живота си в никакъв порок, понеже иначе той е изгубен и ти действително си мъртвец, понеже си изгубил живота си.

Нищо не е така скъпо за човека, както неговият живот, за него, да би било възможно, той би дал целия свят. И така, тичай след доброто, та твоят живот, макар да тече като вода, да се събере отново в Бога. Насочвай към Бога малкия поток на своя живот, та когато

пресъхне тук, там да стане море на живот. Не е голям у теб ручеят на живота в този преходен свят, насочи го към Бога, за да стане бездна на живот. Ден след ден струи и изтича твоят живот, събери го в Бога, за да го намериш за себе си в оня свят.

Нека гневът да не превръща живота ти в нищо, да не го погубва грехът, иначе ти си изцяло мъртъв, понеже си съвършено лишен от живот. Ако гневът се всели в твоята душа, той вече е унищожил един ден от живота ти, поне не му позволявай да преминава и в следващия ден, за да не погуби целия ти живот. Доста е на всеки ден злобата му (Мат. 6:34), както говори нашият Спасител. Достатъчно е гневът да погуби и един ден от твоя живот, не му позволявай да пренощува в твоята душа, да не залезе слънцето, преди гневът да се е отдалечил от теб. Зъл странник се е поселил у теб: гони го, принуди го да излезе, не му давай място. Нека заедно с изминалия ден да премине и гневът да не остане в твоята душа; както всеки час изтича, без да се забави, така и гневът да не се бави у тебе. Не позволявай на гнева да се разполага в твоята душа, ако той пренощува, много по-трудно ще ти бъде да го отстраниш. Не му позволявай да прекара нощта у теб, не му давай да се загнезди и да остане в теб, понеже, ако гневът се загнезди в душата, той ще я разтлее, размъти, зарази и оскверни и тя ще стане годна само за зло. Лошата закваска придава на цялото тесто лоша миризма; гневът, ако поживее в душата, ще остави в нея своя неприятен вкус. Отровни са змията и василискът¹, но много по-лош от тях е гневът. Той погубва, умъртвява и отдалечава душата от Бога. Ако видиш змия у дома си, се стараеш да я уловиш и убиеш, а смъртоносният за теб

гняв живее в твоята душа и ти не го гониш навън. Ако някъде видиш змия - бягай далече, страхувайки се да не те ухапе, а на гнева, който е пълен със смъртоносна отрова, позволяваш да остава в твоето сърце. Ако змия пълзи по тялото ти - трепет обзема всички твои членове, но сърцето ти е като пещера, пълна със змии. Плътта страда и изгнива само при дъха на василиска, а където живее гневът, там има смъртоносна отрова. Ти се боиш от ухапване от змия и ужилване от василиск, а не се боиш да не те нарани гневът, не те е страх от жилото на враждата. Кой би желал в дома му да се скрие василиск? Кой би взел при себе си змия да се засели в пазвата му? Ако не търпиш тези отровни влечуги, защо търпиш в себе си нещо, което е по-лошо от тях

'Василиск - отровно влечуго.

- търпиш гнева, който е по-лош от василиск, търпиш враждата, която е по-лоша от змия? Заради необмислената дума, казана по подбуждение на сатаната, ти широко отваряш врати за гнева, да влезе и да се засели в твоята душа. Поради презряното сребролюбие ближният започва дело срещу тебе, а ти призоваваш при себе си враждата, да дойде и да се разположи в душата ти. Когато яростта лае в теб като бясно куче и изригва слюнката си, ти, вместо камък, хвърли върху нея мир и забрани на гнева да лае. Гони го с яснотата на челото си, изглеждай весел, а не пълен с досада, и ще попречиш на гнева да погуби изведнъж две души.

Ти, Боже, Който си умиротворил и висините, и дълбините чрез Кръвта, изтекла от Твоите ребра, изпрати на гневните Твоя мир! Ти, Който си възстановил мира между горните и долните, с любовта Си

усмири разединилите се и посеи между тях Своя мир. Ти, Господи, си *нашият мир*, както е написал Твоят ученик (Еф. 2:14); Твоят мир да бъде страж на душите, които Те умоляват. *Мир ви оставям; Моя мир ви давам*, казал нашият Господ на Апостолите Си (Йоан. 14:27) и се възнесъл при Своя Отец. Когато Той отново дойде с голяма слава и ужас обземе творението, когато тръбата възгласи във висините и се разрушат основите на вселената, когато се разпаднат каменните пещери, всички гробове се отворят и в един миг всички умрели се вдигнат нетленни, когато се събере човешкият прах и ни една пращинка не остане без да се яви, когато горните и долните застанат с голям трепет: тогава, нека излезе и ни посрещне Твоят мир, Господи, нека ни срещне Твоео умиротворение. На Теб хвала, а на нас Твоите милости, Многомилостиви и Всещедри!